

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8
круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску Босну и
Херцеговину на годину 12 кр.
на по године 6 круна.

За све остале земље годишње
20 франка у злату, на по го-
дине 10 франка у злату.

Претплата се прила само у
годишњих и полугод. роковима.

Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: С. Рамадановић

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ

НИКОЛА I

по милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина постављамо:

у *йореско-царинској ујрави*:

за статистичара Јова Бартола, досадашњег контрактуралног чиновника Министарства Финансија и Грађевина.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 29. августа 1909. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,

Душан Вукотић с. р.

— На основу чл. 11. Закона о Књажевској Влади ријешио сам, да се од 15. септембра ове године отвори поштанско-телеграфска станица у Лијевој Ријеци, која ће вршити писмоносну поштанску радњу и ограничену — дневну телеграфску службу.

П. Т. број 6596.

1. септембра 1909. год.

на Цетињу.

Министар Унутрашњих Дјела,

Ј. С. Пламенац

— На основу чл. 11. Закона о Књажевској Влади ријешио сам, да се од 15. октобра ове године отворе поштанско-телеграфске станице на Боану и Плавници, које ће вршити све видове поштанских радња и ограничену — дневну телеграфску службу.

П. Т. број 6605.

1. септембра 1909. год.

на Цетињу.

Министар Унутрашњих Дјела,

Ј. С. Пламенац

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Њихова Краљевска Височанства Књаз Господар и Књагиња Милена, Њихова Височанства Књагиња Наталија, Књагиња Ксенија, Књагиња Вјера и Књаз Петар и г. пук. А. Константиновић отпутовали су у сриједу у Никшић, гдје ће се дуже вријеме задржати.

— Њихова Краљ. Височанства Књаз Нашљедник и Књагиња Нашљедниковица повратили су се у уторник са Тополице, куда су били отпутовали у прошлу недјељу.

— Њ. В. Књагиња Ксенија повратила се у пратњи првог ађутанта Њ. Кр. В. Господара г. Михаила Поповића у суботу вече из иностранства.

— Њ. В. Књаз Мирко био је на Крушевцу, одакле се је у сриједу вече повратио.

Енглеска и Њемачка

У енглеском парламенту вођен је опет ових дана разговор о једном питању, о коме је до сад толико говорено. Била је ријеч о томе, да ли је могуће доћи до споразума с Њемачком, па да обје

силе ограниче своја наоружања на мору.

Све државе у Европи стењу под теретом наоружања. То најбоље осјећају народи, који тај терет носе. И ако је Њемачка наоружана до зуба, ипак се њен државни буџет из године у годину множи због грађења великих ратних бродова, јер Њемачка хоће за кратко вријеме да постане и на мору војна сила првога реда.

Ова тежња узбунила је Енглеze, који у томе гледају отимање надмоћности на мору од њих. Енглези сматрају, да су тиме њини трговинско-економски интереси угрожени, па се боје чак и за своју независност. Зато су и они ријешени, да своју до сада и онако најјачу поморску силу још повећају грађењем нових бродова „дреднота“, за које морају у буџет да уносе не милијоне, већ милијарде.

Наравно, да с тим с године у годину и њихов државни буџет несразмјерно расте, те и терет његов народ осјећа и против њега се буну. Ушљед тога је сада, била поведена ријеч у енглеском парламенту о ограничењу наоружања, која је дискусија завршена тиме, што је министар предсједник Аскит изјавио, да је Енглеска у том правцу већ узела иницијативу, али да се из важних политичких разлога о томе не може у овај мах у парламенту говорити.

Енглеска је и прошле године радила, да Њемачка своје даље наоружање на мору обустави, али се у томе није успјело. Одговор Њемачке гласио је, да је већ од више година план за грађење ратне ъемачке морнарице утврђен, и да се то више не може мијењати. Њемачка мора тај план до ситница извршити. Енглеска је свој предлог о ограничењу поморског наоружања изнијела и пред хашку конференцију мира. И ту је Њемачка устала против тога, и Енглеска је ушљед тога морала нагло да увећава свој буџет и утврди план о грађењу нових ратних бродова.

Ова дискусија у енглеском парламенту показује добру вољу од стране Енглеца, да се споразумно овај тешки проблем ријеши тако, да се повећање порезе колико толико народима скине с леђа. Али ма колике биле племените тежње енглеске владе, ма колико енглески народ искрено желио добро и благостање цијеломе човјечанству, те племените и лијепе акције за општи мир остаће увијек безуспјешне, докле год постоји данашње стање ствари. Многоструки су узроци, који сваку такву акцију осуђују одмах на потпун неуспјех. Прије свега, у великом броју случајева, та мирољубива акција не потиче из чистог убјеђења и искрене жеље за миром, већ је најчешће везана за неки тренутни интерес онога, који ту акцију предузима. За тим врло крупни интереси стоје испреплетани у односима између појединих држава, те је готово немогуће замислити на трајни опстанак мира све дотле, докле се ти интереси не измире и не ријеше овако или онако. И зато ће се свака акција за мир, ма колико била ис-

крена и ослобођена од свих посебних интереса, разбити у прах и пепео пред првим таквим интересом, са којим дође у сукоб. А кад се у пресуђивању односа између Енглеске и Њемачке узме још у обзир и одлучност ъемачког цара, да ъемачкој раси осигура надмоћност у свијету, онда нема сумње, да се до споразума никад доћи неће, већ напротив, и онако хладни односи између Енглеца и Нијемаца расхладиће се тиме још више и довести на крају крајева до оружаног разрачунавања у мјесто до жељеног мира.

Реформе у средњим школама

Има већ неколико година, како се оназило, да гимназијска и реална настава у опште не одговара духу времена и да су њом ученици преоптерећени. Почеле су се у неким државама уводити реформе у корист наставе, а од прошле школске године важе у том погледу за аустројске средње школе ови прописи:

Испити и оцјене. Заједнички рад између учитеља и ученика мора бити много већи него до сада; испитивања по којима ће се оцјенити рад ђака треба да се ограниче на најнужније и по могућности замијене испитима, у којима ће се видјети колико је ђак оријентисан код заједничког рада. Поступак код испитивања треба да се удеси према врсти предмета, а с особитим обзиром на године и на степен научености ђака.

Од писмених радња учитељ ће и у будуће поправљати и оцјењивати само по наставном плану прописане школске задаће. Домаће писмене радње осим задаћа из наставног језика треба поправљати уз веће судјеловање ђака, али се неће оцјењивати.

У разредима гдје је много ђака, може се једном на семестар дати у договору с управитељем писмена задаћа из предмета из којих нијесу задаће прописане, и то у обиму једнога усменог испита. Писмену радњу мора дотични професор поправити ђаку. Ова је оцјена једнака оцјени једнога усменог испита. Не смије се код укупне оцјене узети више у обзир оцјена писменог, него ли усменог испита.

Учитељске конференције. Професорске конференције о раду ученика морају се одржавати наком сваке трећине семестра. За ову конференцију треба у сваком предмету одредити оцјену, коју треба најдоцније један дан прије конференције унијети у прегледне књиге, у којима се има попуњити и посебна рубрика о понашању и марливости ученика.

Досадашње унашање оцјена појединих испитивања може изостати. Резултат оцјена прве и друге конференције оцјењивања треба показати ученику, а овај се може приопћити само толико, у колико даје повода укору. Само о недостатној оцјени извјестиће се укућани, али за ученике двају горњих разреда овај извјештај ће услједити само на основу особитих разлога. О резултату конференције на свршетку првога семестра добиће сваки ученик исказ оцјена из појединих предмета и понашања и оцјену укупног успјеха. На крају године примају ученици годишњу свједоцбу, у којој ће осим оцјене из појединих предмета и понашања бити назначено, да ли се ученик припушта у виши разред или не.

Нове оцјене. Оцјене о успјеху у појединим предметима јесу: веома добро, добро, dostatно, недостатно; оцјене „понашања“: веома добро, добро, пристojно, непристойно. Задњу оцјену треба образложити у одређеној форми. Оцјена о укупном успјеху има гласити: „Ученик је (изврским успјехом или није) способан да уђе у шљедећи разред“. Ако је ученик бар у половини облигатних предмета добио „веома добро“, а у ниједном од ових „достатно“, биће проглашен „способним изврским успјехом“, ако има

у понашању бар „пристойно“. Неизравнате од „веома добро“ оцјене са „добро“ у облигатном просторучном цртању и калиграфији не узимљу се у гимназијама у обзир, док у реалци треба да у овом случају изрече свој пошљедњи закључак професорска конференција.

Ако ученик не одговори у једном предмету, није то разлог да баш буде проглашен неспособан. У доњим разредима гимназије и реалке — у колико земаљски закони за овај потоњи завод друкчије не одређују, — ученик који у ком језику, математици, геометрији или геометријском цртању добије „недостатно“, али по мишљењу професорске конференције зрео је за слиједећи разред, биће проглашен „уопште“ способним да уђе у виши разред, али уз примједбу да га мора понављати, ако то године опет добије у истом предмету „недостатно“. Из осталих предмета, који се сасвим или дјелимично завршују годишњом задаћом, те из горе поменутих предмета у горњим разредима, дозвољени су поновни испити под истим условима као и до сада. Ако ученик није одговорио у више предмета биће проглашен неспособним за слиједећи разред.

Испити за оцјењивање. Ако је за оцјену потребит испит, може се провести тек пошто је добро израђен један дио предмета, који треба одредити по врсти предмета и зрелости ученика, те ће наравно бити већи у вишим разредима. Прије испита за оцјењивање код испита оријентације нагласити је, што треба научити. Да ученици не буду пренапнати сувишим материјалом за сирему из разних предмета у исто доба, треба се прије испита за оцјењивање споразумјети са разредником о већим одсјецима материјала. Даље ваља допустити, да се ученик својеволно пријави за испит. У разредима гдје је много ученика, може отпасти испит за оцјењивање, ако је код испита оријентације професор стекао довољан суд; морају се пак подвргнути испиту они, коју нијесу присуствовали подучавању једне цијеле партије и они о којима не може учитељ да изрече сталан суд, а особито они, који не би могли добити достатну оцјену.

Самостојање ученика. Код испита треба се тога држати, да се поучи ђака у ономе што не зна, али у првом реду да му се пружи прилика да покаже што знаде, како би се подигло у њему самопоуздање и подстакло га на рад и весеље над оним, што је постигао. Треба довољно пазити на способност ученика, а више на постављање упита него ли на велико помагање код одговарања.

Треба упамтити, да се код испита не испитива само о знању и умјењу, него се ту ради и о вјежбању способности расуђивања. Напошљетку треба пазити, да се испит, особито у горњим разредима, води у форми слободног разговора, колоквија између ђака и професора, али да то не упливише на самосталност ђака.

Нема преписивања! Оставља се професору начин, како да се исправљају писмене вјежбе, али то нек не буде начин, да се ученик сувише и само споља бави са погрешкама, него у првом реду да се вјежба у ономе што је исправно. Код исправака и коректура у опште треба избежавати преписивање.

Конференције оцјењивања сазива управитељ на почетку школске године тако да се поједине конференције буду односиле на приближно једнаки број дана школе. Дане конференција треба одмах објавити професорима и огласити јавно у заводу. Оцјене на конференцијама одређују се по успјеху и резултатима испитивања кроз цијели период с обзиром на оцјену првашње конференције, тако да коначна оцјена обухвати цијело вријеме од почетка школске године. Код прве и друге конференције може се код мањкавих оцјена нешто и надодати, али то не вриједи да се оцјена повиси или промијени. Назадовање ученика треба пропратити примједбом.

Живи саобраћај између професора и родитеља. Родитељима или њиховим зајмјеницима треба давати извјештаје као и до сада. Пошто ће пак писмено извјештавање бити ређено до сада, а о оцјенама ће се знати тек на свршетку поједи-

них конференцијалних периода, треба уредити обичне сатове за разговор на начин, да буде олакшан живи саобраћај између професора и редитеља или њихових замјеника.

Код треће конференције првога семестра одређиваће се оцјене, као код првих двију. Оцјене за понашање одређиваће се на конференцији. Семестралну свједоцбу издаће разредник као препис каталога, те ће потписати он и управитељ. На основу ове свједоцбе слиједиће одобрење стипендија и опрост од школарине. Оносно недовољне оцјене у једном предмету у I-ом семестру, вриједи у овоме стари прописи.

Прије свршетка другог семестра биће под председањем управитеља сједница, у којој ће се вијећати о наставним приликама и приближити о оцјенама. Ако је професор неодлучан за оцјену, биће други испит пред управитељем, или ако је овај спријечен, пред једним професором исте или сродне струке. Писменог испита у овом случају нема. Исто тако ће бити још једном испитани они ђаци, који би по свом успјеху имали добити у једном предмету недостатно у години. У овим двјема приликама одређују споразумно о оцјени професор и управитељ или његов замјеник.

Годишња свједоцба. Овдје се оцјене не дају као у конференцијама, али се узимље много обзира на задњи период. Код оцјењивања ваља бити праведан и добродушан; ако се колеба између двију добрих оцјена, ваља изабрати бољу. Коначну оцјену ваља да сам професор унесе у каталог. Свједоцбу даје као препис главног каталога разредник, а потписују он и управитељ. Не смије се навести у свједоцби, ако је ученик понављао разред. У горњим разредима има гласити коначни успјех: „Ученик је овим са (извршним . . . недостатним) успјехом довршио разред“.

Понављање испита врши се у присуству управитеља или којег другог професора, а оцјена се даје заједнички у споразуму. До сада обични додаток оцјени: „ушљед понављања испита“ има се унијети само у главни каталог, али не и у свједоцбу.

Оцјене. „Веома добро“ се даје, ако ученик одговара преко просјечних захтјева, али ти никада не могу бити већи, него ли се може од ученика тражити. „Добро“ се даје ако ученик потпуно одговара захтјевима; „достатно“, ако се из његових одговора види, да је сврха поучавања још постигнута и ако ученик није учинио све што се у средњу руку од ученика захтјева. Мање од овога оцјењује се са „недостатно“. Понашање се оцјењује по владану у школи, према професорима и ученицима, а узмеће се обзир и на држање изван школе, у колико је то предвиђено и дисциплинарним прописима. Пазити се код тога и на држање књига, препарација и слично, на тачност у предавању радња и на похађање школе.

ЛИСТАК

С пута на хаџилук

III.

Једна упроница, на завијутак, опет упроница па већ готово раван, којом пролазимо по дну од Братоножића. Десно је у страшној провалији Мала ријека, а десно од ње, каменитом косом вијуга путања — пријеча за Брскут.

Испрва се сретају у подгорју Братоножића дивни гајеви, забјели церове и јасенове горе, а што више, све ређе, док је средином Братоножића већ и нестане. Свуда љутик, гб, искостурен крш, који као дугачка бјеличаста копрена затвара видик. Тек мјестимиче, у ријетко поглед ти пада на по који горостасни стари дуб, да ти каже, какво је обиље горе и овуда било и какву је пустош посетијала сјекира у маховитој и непоштедној руци становништва.

Пролазимо кроз село. Неколико мршавих изданака младога шибиља и стари орах — то је сва вегетација. Народа се уз пут срета врло мало, нема га ни селом. Објашњивали смо ово нешто љутнијем добом, кад је већина још по катунима, а нешто и тежетником, кад је свак на послу. Доцније смо тек сазнали прави почивала под дубовима на Пелевом бријегу. Погледам на часовник. Сат и по из Подгорице! Не вјерујем, гледам други часовник — и он каже таман толико. А ја знам стару, тачну и утврђену мјеру: од дубова до Биоча су два сата, с Биоча у Подгорицу — три, почињања један

Ко је доспио на сјеверни пол?

У Европи и Америци се сада око проналаска сјеверног пола одиграва једна готово трагикомедија. Нови проналазач сјеверног пола, Американац мајор Пери, који се јавио послје свог земљака д-ра Кука, сада устаје јавно против овога и тврди, да сва излагања Кукова нијесу тачна и да им се не може поклонити вјера. Пери је сад тражио од „Арктичког Клуба“ у Њујорку, да клуб званично извјести сва географска друштва у свијету, да је он пронашао сјеверни пол. Клуб је то Перијево саопштење предао министарству морине. Пери сада изјављује, да би он до сјеверног пола достигао још у јулу прошле године, само да је имао на расположењу довољно средстава.

С друге стране листови јављају, да је д-р Кук једној издавачкој фирми у Њујорку уступио своје ауторско право, да му штампа књигу, у којој је потанко изложио цијело своје путовање. До изласка те књиге, он, вели, неће више ником да даје никаква обавјештења.

Цио научни свијет са великим интересовањем очекује даљи развој ове борбе, која се води између два — Американаца и која неће пристати све дотле, док или Изборни Суд не одлучи међу њима (јер пред такав ће спор доћи), или док један или други необоривим фактима не докаже, да је био на сјеверном полу. А зашто да нијесу обојица могли допријети до сјеверног пола, кад су скоро истим путем и под истим приликама ишли онамо?

У пркос свим нападајима мајора Перија сви скандинавски поларни путници су уз д-ра Кука. Универзитет у Копенхагену одликовао га је у велике почасте степеном почасног доктора. Д-р Кук се кренуо из Копенхагена у Њујорк, камо ће стићи 8. (21.) септембра. По она два Ескимана, што су га пратили на путу, послаће експедицију, да их донесе у Њујорк, како би се њима доказао, да је доиста био на полу.

И у Њујорку је јавно миљење скоро сасвим пришло на страну д-ра Кука. Против овога је нарочито због тога расло неповјерење, што је тако великом брзином доспио од Етаха до сјеверног пола. Али сада су из самих оних извјештаја, што их је мајор Пери о својој експедицији објелоданио, установили, да је *Пери још много брже доспио на сјеверни пол*. Један одличан географ у Берлину је на основу Кукових и Перијевих извјештаја израчунао, да је Кук, почев од 84°47' сјеверне ширине до пола за 22 дана превалио 576 километара, а то је дневно 26 километара. Пери је пак 18. марта 1909. достигао 85° сјеверне ширине, а 6. априла сјеверни пол, дакле му је требало свега 19 дана, да превали пут од 553 километра, тако да је дневно преваливао просјечно 29 километара. Ако пак сад узмемо у обзир пошљедњу путну линију до сјеверног пола, излази, да је Кук дневно имао да пријеђе око 26, а Пери 52 километра, да од 88° сјеверне ширине доспије на сјеверни пол.

сахат, еле свега: шест сата јаког коњичкога хода...

Дубова је било некад много, данас се очувала једва два. И њима дошао земан, да старици изгоре на — диму од дувана.

А штета, нарочито штета за оне многобројне пјешче и коњанике, који ће са горње превије више Пелева бријега препријечити ону недођин-каницу новог пута, па се старијем пријетцем спуштати на почивало под старе дубове. Само два од њих још стоје, да опомену старог пролазника на сласт њихове дебеле хладовине пошље заморнога Вјетреника... Наш се карван овдје испресијецао. Високи путници у првијем аутомобилима већ су давно заклакли у високи Вјетреник, дружина у задњем аутомобилу креће и сувише госпоцки, споро. И наш брадати коловоза заврну точком да успори ход, како би смо ишчекали дружину. Лагано пролазимо поред сеоцког хана, пред којима бијаше неколико људи и жена, а међу њима познадох старог Пера, учитеља, писара, кмета, трговца, механџију — све, кад је чему било вријеме. Знао га давно, али ми се учиније свјеж и чио у његовој мор-долаи — младих...

Пристиже нас остала дружина а ми уз ону недођин-каницу идемо даље дебелијем Вјетреником. Но, што чуда! ја сам толико пута пролазио овуда у свако доба године и бих се заклео, да ми гледи никад досађивао није, а јутрос га је и онде, гдје га никад није било. Једна мала грађевинарска омашка. Неко дошао, на посавјетовао, да скину најгорњи слој крупнога пијеска, да остане суво земљано тле на путу. Но по ноћи је пала киша и од земље се начинио густ, гливовит квасац, са којим су коловозе имале жестоке борбе док су испели аутомобиле на врх Вјетреника.

Ушљед свега тога Перијеве присташе опадају, а Кука чекају у Њујорку велике почаси.

Капетан *Ото Свездруј*, познати поларни путник, телеграфисао је „Н. Сл. Преси“ из Копенхагена, е је увјерен да је Кук без сумње доирио до сјеверног пола.

Географско звање америчке ратне флоте примило се је задатка, да буде Изборни Суд у спору између Кука и Перија.

Књижевност, умјетност, просвјета

Педесетогодишњица књижевног рада. *Антоније Хаџић*, веома заслужни председник „Матице Српске“ у Новом Саду, прославио је ових дана педесетогодишњицу свога обилног књижевног и родољубивог рада. „Матица Српска“ држала је 31. пр. мј. своју главну годишњу скупштину, на којој је, између осталог, потпредседник Матице г. Павле Гостовић толиким ријечима оцртао велике заслуге јубиларе не само за одржање и напредак „Матице Српске“, већ и за друге српске културне установе.

Заслужни јубилар *А. Хаџић* родио се у Суботици године 1834. Гимназију је учио у свом радном мјесту и довршио је у Будимпешти, гдје је слушао и права. Године 1859., као млад човек од двадесет и пет година, изабран је био за секретара Матице Српске, која је тада још била у Будимпешти. Кад се Матица Српска преселила у Нови Сад, Хаџић је такођер дошао тамо и ту је тек почео развијати прави рад. Живо је учествовао у раду Српске Омладине, био је председник на знаменитим омладинским скупштинама у Великом Бечкерек, Великој Кикинди и у Вршцу, и њему је било повјерено, да уређује омладински орган „Младу Србадију“. Кад је године 1868. Јован Ђорђевић пријешао у Србију, да ондје стане на чело београдском народном позоришту, прихватио је *А. Хаџић* новосадско српско народно позориште, дијагоа је па и данас се свом душом стара за њ. Уређивао је лист „Позориште“ од почетка године 1872. до краја године 1907. Уређивао је и Летопис Матице Српске (књиге 100. до 112. и 119. до 184.) а године 1896. постао је председник Матице Српске, и од тада га сваке године главна скупштина свагда једногласно бира за председника. За једну саборску периоду заступао је варош Нови Сад на угарском државном сабору.

Робинсонова двјестагодишњица. Кад се је у августу год. 1709. капетан Вуд Рожерс с многогодишњег путовања по Тихом океану повратио кући, доио је са собом, поред различитих и необичних животиња и биљака, још нешто што већ двјеста година припада цијеломе културном свијету; доио је „Робинсона“.

Право име пустињака са острва Жуан Фернандес било је Александар Селкирк, које је међутим сасвим изблијеђело поред сјајнога имена „Робинсонова“, којим је именом енглески приповједач Дефое назвао пустињака и јунака свога романа, морнара Селкирка. Књига, за коју је Де-

фое тешком муком нашао издавача, и која му је у свему доијела 10 енглеских лира на име хонорара, била је убрзо преведена у све културне језике. Шта више, и међу арапима живи Робинсон под именом „Океанског бисера“. Безбројне су и имитације истога предмета под именом „Робинсонаде“.

Овом великом спољашњем успјеху ваља одмах додати и културни. „Робинсон“ је народна књига, која је постала омладинском. А што је с културнога погледа тако важно на „Робинсону“? Одакле потјече одушевљење за књигу, које још ни данас не попушта, него, шта више, увијек расте?

У судбини Робинсоновој понавља се културна историја цијелога човјечанства. На његовом острву показује се у минијатури све оно, што су људи хиљадама година створили помоћу оружја своје интелигенције. Према томе је „Робинсон“ поучни роман *par excellence*. Његово трајно дјјство постоји у томе, да у нама, дјечи културе и цивилизације, буди жељу за слободнијим, јединственијим и природнијим приликама. Ми љубимо Робинсона, као што љубимо своје дјетинство. Робинсон, младић, који је побјегао од својих родитеља и пао на острво без икаквих људи, користи се са оно мало културних срестава, које је понио са собом, да свлада тропску, бујну природу јужњачког острва. Он постаје пастир, занатлија и умјетник. Настоји све обновити, што му је остало у усномени, па и саму религију себи преуређује. Помоћу спасенога дивљака Петра, отпочиње он с уређивањем свог новог свијета. Ми пратимо повијест његова рада, његових нада и његовог разочарања. Али у Робинсону увијек остаје тежња за домовином. Он је више колонизатор, него ли пустињак. Погледом пуним исчекивања гледа он за бродом, који би га повратио родитељима и отаџбини.

Уза сву поезију овога романа, има у њему и много *практичности*. У Робинсона нема ни трунке савијеве сентименталности, а кад би га ова ипак савладала, настоји он да је одбије од себе копајући мотиком и цијепајући сјекиром. Као да је записао на својој колиби оне познате енглеске ријечи: „Ради и не очајавај!“

На педагошко значење овога романа први је упозорио славни Жан Жак Русо. У свом „Емилу“ назива он „Робинсона“ књигом свих књига, које су најподеснији мост за пријелаз из наивних дјечјих година у доба сређивања својих сопствених мисли. У тој је књизи скупљен безброј поука, које су овдје сложене у јединственом погледу, те су у својој схватљивости подесне да дјечака нагнају на самосталност мишљења и рада. Русо је „Робинсона“ по други пут увео у читалачке салоне европске, а трећи пут увели су га филантропи. Херберт-Цилерова педагогика, која је свој наставни план израдила на културно-историским принципима, одредила је поново „Робинсону“ одлично мјесто у овом систему. У првој години учења, по овом систему, имале би се дјечи пружити схватљиве приче, а у другој би се већ с „Робинсоном“ у руци имала дјеча са пољана фантазије уводити у реалан живот, јер је ова књига као створена за тај посао. Према томе, „Ро-

подгорје Вјетреника могло је одиста бити таким уочиштем, као што је тврда Бабуна, између Вардара и Црне ријеке у прилепској области, могла бити расадником богумилске јереси тако, да су бабун и јеритик били синоними. Ово се огледа на казнама, што их је српско законодавство примјењивало на Богумиле. У члану 85. Душанова законика, а у призренском пријепису стоји: *Кто рече Какоу'скоу реч; ако коу'дк властелин плати р. (100) перпер; ако ли не коу'дк властелин, да плати .к. (12) перпер и да се кје стапн.*)* Ријеч, дакле, „бабунско“, исто је што и ријеч — јеретичко, богумилско. Но вријеме је изгладило неравности у православној српској цркви; Богумила је нестало, и тек у погдјекојем запису или народном предању живи спомена на њих. А да ли их је нестало на ломачама или под ударцима „стапи“ тадањих званичних органа, да ли добровољнијем прелазом к православној цркви — то застаре неprovedљива копрена, — даје се тек мислити, да је било свега...

Дуж равне косе по лијевој руци стоји постројен баталион под оружјем; све оближње главнице и раван у дну косе густо прекријено народом. Труба засвира, барјаци се преклонише, војска сложено као једном руком извршује став: „пред прси“. Хм, војска која тако и хитро и лако манипулише репетиром, рекао бих да је спремна и да се у себе узда. Шта ће ми доћи на ум? — чисто зажалих, да ово не гледа какав наш добар сусјед... Књаз Престолашљедник обласи фронт, здрави се са војском, са народом. Одушевљеном клицању не бјеше краја. И

* Законик Стефана Душана, цара српског 1349 до 1354. На ново издао и објаснио Стојан Поповић. Београд, 1898.

бинсонови“ дани још нипошто нијесу завршени, него напротив његово сјеме тек сада хвата најдубље корјење. Пустимо дјецу да живе својим животом!

Српска Књижевна Задруга. Осамнаесто редовно коло књига Српске Књижевне Задруге доштампава се, а до половине септембра мјесеца биће укоричено, тако да ће од 1. октобра почети и разшиљање задругарима, како то прописује пословник Задругин.

У осамнаестом колу ови су списи:

1. *Пјесме Војислава Ј. Илића*, друга половина, у којој су, поред краћих, већином пригодних хумористичних пјесма Илићевих, сви већи сјјевови његови, епски и драмски.

2. *Пауци*, роман *Ива Ђијића*, из живота нашега народа у Приморју.

3. *Драматски сјиси Јована Ст. Појовића*, књига III, у којој су до сад нигдје нештампане комедије његове, с предговором др. Ј. Скерлића.

4. *Милићевића књига*, са животописом његовим и прегледом његова рада, научнога и приповедачкога, од др. Тихомиљана Р. Ђорђевића и Јерсмије Живановића.

5. *Ловчеви Зайиси*, од Ивана С. Тургењева, у пријеву професора др. Јована Максимовића, друга половина.

6. *Нова Италија* од Пиетра Орсија, у преводу професора Миодрага Ристића, са ликовима људи, знаменитих за стварање нове, уједињене Италије и двема историјским картама, које показују ток тога уједињавања.

Да не би умањила утицај онако корисне књиге, као што је *Нова Италија*, у праву је измјенила своју ранију намјеру о дијелењу њену у два кола, ово и наредно, и дала је цијелу у овом колу, али је обилежила као двије свеске (125. и 126.), јер је нарасла на 24 штампана табака. Седма књига, *Критичке Студије др. Љубомира Недћа, књига III*, остављена је према томе за наредно коло, јер би се њоме требало и највећи број табака (90), који је одређен Правилима Задругиним за једно коло.

Управа се Српске Књижевне Задруге старала да у овоме колу, поред пријатне и нове забаве (прештампана се, строго узевши, само једна књига Милићевића), даде и поуке, каква је народу нашем, у данашњим приликама, неопходно потребна; и нада се да ће овим колом књига задовољити потребу и најширих и највиших кругова својих читалаца, те тако стећи још већи број задругара, који је дошао једва до близу 7000, те је још недовољан према културној снази српскога народа.

Забавник Српске Књижевне Задруге. Као друга књига (по реду осма) поново покренутога Забавника Српске Књижевне Задруге, чија је прва књига: Приповијетке III, лијепо примљена и растурина, штампана се и биће готова ових дана ПОРОДИЦА ОБЕРЛЕ, роман Рене Базена, признатога францускога романсијера, у пријеву г-ђе Јеллисавете Св. Марковића, учитељице.

Књагиња Владарка и остали Високи путници с пратњом излазе међу народ. И мало и велико, мушко и женско савија се густом дугом око једва дочеканих гости, за час, па се све смијеша у таласасту крупну гомилу — чланови Владалачког Дома и народ. И разумљиво је, јер то и јесте историјска јединица, неразушљива целина. Ја сам посматрао она загорјела лица, зажарена истинским одушевљењем и љубављу, коју указују својим Високим посјетиоцима, посматрао сам њихову трпезу, коју су пред госте изнијели, па рекох, није богаштине у пићу и јестицу на дугачкијем столовима и по зеленој трави, него је богатство у ономе изливу народне душе, у оној, дјетињој чистој радости, коју народ износи пред своје Високе госте. И говор г. учитеља Симовића и одговор Престолонашљедника, јединачна и општа питања и одговори, оно непрестано клицање — све говори, оно непрестано клицање — све говори заједно збораше за ријетку хармонију у душама домаћих и њихових Високих гостију.

Вријеме измицаше, ваљало је и кретати, а опет се тешко растајати. Једна старица из гомиле довикује Књагињу Владарци: „Не хитај, Бог Ти срећу сачувао, нијесмо Те се још нагледале, стани лијек!“ Добар, срећан осмијех кружи по уснама Високе путнице и она се поново подиже и иде међу гомили жена, те их обдарије, са сваком говори, расипује, соколи их на нове подвиге, ако буду сретне, да их доживе.

Праћени одушевљењем клицањем, праћени благословима раздраганих срдаца Високи путници сијелају у аутомобиле и лагано се мичу с мјеста. Посједасмо и ми, кад једно изненађење: неко (да му Бог поможе!) носи погачу и на њој ваљену пастрву и вели, да је послана у ау-

Рене Базен заузима у модерној француској литератури угледно мјесто као романсијер, он је, као такав, изабран и за члана Академије. *Породица Оберле* један му је од најбољих романа, изложен у лакој, приступачној, литерарној облику, и врло је лијепо примљен од француске публике. Нарочито се одликује тиме што је прожет лијепој, родољубивом тежњом, а слика живот и прилике францускога друштва у Елзасу, који је год. 1871. отргла од Француске и анектовала Њемачка, трудећи се, да га што прије и што више понијемчи.

Књига ће изнијети 15 штампаних табака и укоричена у лијепо платнене корице стаје за задругаре свих врста само 1,50 круна, а за незадругаре 2,50 круна.

Задруга још има нешто и од ранијих књига Забавникових, као и од других књига свога издања, које се по одлуци годишње скупштине задругарске продају од сада по овој цијени:

1. Комплети X, XI и XII кола (св. 65—71, св. 72—78, св. 79—85) по 4 круне.

2. Распарене (посебне) књиге X—XIV кола (св. 65—99) по 1 круну од комада.

3. Књиге: *Чика Јова Српској Омладини* по 1,20 круне; *Друга Пјеванија Змаја Јована Јовановића*, св. I и II уједино по 4 круне; *Народна Књига* св. II; *Лазаревића, Први џут с оцем на јутрење* по 10 пара и *Ариоста Бијесни Роландо*, целокупно, нескраћено издање по 3 круне.

Словенски есперанто. Руски лист „Зарја“ донио је ових дана чланак из пера бившега бугарскога министра д-ра Јиречека, којим се претреса покрет есперанта и питање о увођењу свесловенскога језика, као посредничкога говора међу свима Словенима у опште. На основу испитивања, д-р Јиречек дошао је до закључка, да би за ту сврху био најзгоднији *српски језик* онакав, како се говори у Босни и Херцеговини. Јиречек препоручује за посреднички језик између 150.000.000 Словена — *српски језик*.

Нов Марковићев проналазак. Марковић је пронашао нову писаћу машину, која пише кад јој се диктира. Она у себи сједињава особине фонографа и писаће машине. Апарат прима ријечи лица, које говори кроз једну трубу и излаже их на хартију. Овај је апарат веома компликован. Сад се врше огледи, чији резултат још није познат. Далу ли огледи повољан резултат, ова ће машина бити од огромног значаја.

Нова значајна открића у хемији. Сер Виљем Ремси (Ramsey), прослављени енглески хемичар, који је награђен Нобеловом наградом, прича у својој књизи „Прошлости и будућност хемије“ на врло разумљив начин о својим истраживањима. Ремси је онај, коме имамо да захваљујемо што је открио пет нових саставних гасова у атмосферском ваздуху, и које је први открио чудновату појаву, да се један елеменат може у други претворити. Заједно с Карлом Раоли (Raleigh) Ремси је успио да у атмосферском ваздуху открије нови саставни гас, који до сада још није био познат. Раоли је опазио, да чисти хемијски кисеоник, гас који се не добија из

ваздуха, има мању густоћу него ли атмосферски т. ј. онај, који се добија из ваздуха. Из те је чињенице закључио, да у ваздушном гасу постоји још нека непозната материја. И та материја, тј. тај нови гас нађен је помоћу Ремсијевих истраживања. Овај нови гас, који се опира свакој хемијској промјени, прозваше грчком ријечи „аргон“ тј. неђелатан. Ремси је такође успио, да аргон доведе у житко стање. То је постигао помоћу житкога ваздуха, који је заједно с аргоном ставио у један за то нарочити суд, под ванредно јаким притиском. Житки аргон био је безбојна течност, која је одмах почела да киши, чим јој је Ремси одузео житки ваздух. Код тога врења Ремси је дошао до закључка, да се у тој течности, у том житком органу, морају налазити још двије ствари. Згодним издавањем пронађени су „хелиум“ и „неон“. Осим тога утврдило се, да се при наглом испаравању житког ваздуха стварају још два гаса „крипти“ (т.ј. сакривени) и „ксенон“ (т.ј. туђинац). И тако је у ваздуху, који нам се чини као најпростија ствар на свијету, откривена неслућена тајна.

Значајно једно откриће, које је прошле године изазвало праву сензацију у најширим слојевима цијелога свијета, било је Ремсијево откриће о трансформацији елемената, т. ј. о могућности промјене једнога елемената у други. Ремси се над овим замислио и одмах му је синнула мисао, нијесу ли сви елементи постали из једног општег елемената т. зв. *протила*, и да су сви елементи тек тај један елеменат само у разним појавама своје кондензације.

Велика тековина на пољу проблема хемиске трансформације елемената, не може се на овом мјесту расправљати, због посве стручне природе. На пољу физике Ремси је такође прибавио себи угледно мјесто у историји наука.

Тако у горе поменутој књизи посвећује једну главу и електрицитету. Он се не устеза да већ данас изјави, да је електрицитет материја — да електрицитет, по нашем схватању, није ништа друго, до снага малих, ситних тијела. Та су малу тијела по његову мишљењу седам стотина пута лакша, него ли један атом водоника, а већ атом водоника је најмања тежина, која нам је до данас познат била.

Преглед Српске Књижевности. Српска научна књижевност биће ових дана обогачена једном новом и добром књигом, на коју се одавно погледало, како у круговима књижевним, тако и у редовима образованих читалачке публике у опште. Г. Павле Поповић, професор универзитета у Београду, написао је и дао у штампу, под скромним називом „Преглед српске књижевности“, историју српске књижевности. Цијело дјело изаћи ће у двије књиге, од којих ће прва ускоро бити у рукама читалаца. Први дио *Преглед српске књижевности* изнијеће са библиографијом и регистром до 30 штампаних табака, а обухватиће српску *стару народну и дубровачку* књижевност.

Ко год познаје књижевну ерудицију г. Поповића, његов критичан дух и вредноћу, тај ће се овом његовом великом пре-

дузећу свесрдно обрадовати; а његове раније, марљиво израђене књижевне студије, јака су гаранција за његов успјех у овоме послу.

Ми најтоплије препоручујемо овај *Преглед српске књижевности* свима српским књижевним и образованим круговима.

О условима успјеха. Под овим насловом издата је у трећем издању књига г. Чече Мијатовића, писана трговачкој омладини, а издала ју је Београдска Трговачка Омладина.

Писац је у овој књизи изнио све оно, што и осим трговачког стручног знања скрива у себи тајну безусловног успјеха. Препоручујемо ову добру књигу свима Србима трговцима, помоћницима, привредницима, занатлијама, и свима осталима пријатељима српске привреде, јер је ово, једна од најбољих књига за нашу привредну омладину.

Новосадска Тргов. Омладина узела је себи у задаћу, да што више примјера ове корисне књиге распростре међу редовних привредника и трговаца, те ко жели ову књигу да има, нека се обрати на управу Новосадске Трговачке Омладине, која има једино искључиво право расподаје. Цијена је књизи пер. 1, а ко пошаша пер. 1-10 унапријед, добија књигу франко.

Теокритове идиле. Изашао је пријевод пастирских Теокритових пјесама од професора Ј. В. Перића. У уводу подробно је изложен почетак и развитак пастирске пјесме у домини грдног Полифема. Њезини пастири својим осјећајима дају одушке онако, како им непокуварено срце на уста доноси. Они су људи у људској кожи са својом урођеном слабашћу, која се не смије приписати поквареном срцу, већ једино недужној простоти.

Пријевод је десетерцу, јер наш народ вриједност и мјеру слогова осјећа више по нагласку, него по количини.

Језик је у пријеву чисто огледало нашег говора и врло се лијепо чита; је ли се пак сагласио с оригиналом, о томе би требали чути стручњаци. Књига је укусно уређена, а цијена јој је 2 перпера.

Књига о воћарству. Недавно је изашло друго издање „Воћарства“ од професора у вишој полудјељској школи у Крижевцима, Ивана пл. Радића. И у овом се издању, као и у првом држао г. Радић у главном Гошеа, али то не одузима вриједност књизи нимало, јер је то практична и популарна, а на жалост још увијек ријетка српско-хрватска књига. Неке одјелке израдио је г. Радић поново, нарочито одјелак о органима воћке и онај о болестима воћака. С овим пошљедњим одјелком попунио је писац велики недостатак у првом издању. Још је додан опис гајења маслине, јагоде, мурве, смокве и рогача, уређење школских башта и воћарски календар. Препоручујемо најтоплије ову корисну књигу и нашим привредницима, а цијена јој је 4 перпера.

ну старога Васа, другога Адама Васојевићког племена.

Завојница, окука, опет завојница — идемо, крећемо се, али споро. Брдо је овдје без камена, пут без тврдога каменитог патоса, те је јучерања киша намијесила дебеле слојеве глиба, који отежавају вожњу. И поред свега, што је наш колски друм овуда довршен, већа употреба тога пута нагнаће нас на нови рад око њега, он ће се морати патосати каменом. Рад ни тежак, ни одвише скуп, ни нов. То смо исто морали учинити на некијем мјестима Бјелопавлићке равнине, да добијемо тврду, темељит друм. И ако лагано, али изиђосмо на Рашково гувно — средину свијета. Из његовог шљемена изиђу два извора: од једнога постаје ријека Тара, од другога Мала ријека. Први иде у Црно, други у Јерејско море. Само Рашково — гувно је равна западак, на висини од 1.265 м. над морем, па се равна спушта благијем нагибом у таласасту равнину, Верушу, коју окружују стрми, шумовити брегови. Тара је дијели на два неравна дијела: сјеверни и јужни. Сјеверни је махом пјесковит, њиме пролази колски пут и брда су више угнана у равна; јужни је и пространји и богатији природнијем изобиљем, нарочито пашом и дрветом.

На средини равни већ издалека се бијељаше шатор, а око њега густа гомила народа: Васојевићи с ове стране Трешкег водика ту дочекују Узвишене путнике. Весело клицање, искрена, непринуђена радост сија се на свачијем лицу. Високи гости и овдје се устављају; понавља се слика са Јаблана: народ прилази, Високи путници се опет губе у густој гомили раздраганог народа. Књагиња Владарка призива нарочито старије жене па с њима заједно пролази од једне групе другој.

Млада Престолонашљениковица, после првијех поздрава и кад је престало прво заносно клицање — упрта бијаше поглед у дивне, стрме обронке брда, што се пуштају с југа у Верушу.

Одиста се има на што уставити око, има се куда винити уобразица, и има се чиме насладити срце после голог, сувог крша! Дебеле бразде јеле и бора, мјестимце букове и јасена прекриљују висока брда, заодјела се природа, све трепти у животу и зеленилу.

— Штајерска, права Штајерска!

Штајерска, и ја велим, и долина Веруше одиста напомиње долину Савине, њена брда — висове јужне Штајерске али, са једнијем изузетком: тамо је сјека горе строго регулисана, а код нас се обављају читаве лавине, пустоше читава брда, истребљују на хиљаде најљепших младика да се на паљевини посије за годину, највише двије, нешто мало озими. Но живљи саобраћај научиће и нас куда то води, научићемо се штећети гору, јер је само гора кадра сачувати и долини Веруше и долини Таре ону чаробну лепоту, у којој путник ужива пролазећи њима, да већ и не ређамо остале користи.

Поред пјесме, за пуном трпезом, крај весела народног, уз примјеран ред гостољубивих домаћина, одмор се продужио и више, него нам је било стављено у програму. Но, ко би гледао програме, кад се излијевају осјећаји срца народног и народне душе?... И Књагиња Владарка и Књаз Престолонашљедник обасипљу богатијем даровима многог од народа, а народ Њих љубављу и благословом. Аутомобили опет тутње, ми опет крећемо хладовитом долином Веруше, па се глаткијем, тврдијем путем спуштамо у долину Таре.

Н. Гр.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Министарске вијести. Министар Финансија и грађевина г. Душан Вукотић отпутовао је у недјељу, а министар унутрашњих дјела г. Ј. Пламенац у сриједу службеним послом у унутрашњост. Г. министра Вукотића заступа у дужности министар правде г. д-р С. Дрљевић, а г. министра Пламенаца министар војни г. бриг. М. Мартиновић.

Из Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори. Пријатељ нашег народа и његова напретка, председник Извозног Друштва за Чешку, Моравску и Шлезију, г. *Ј. Вотруба*, приспеће сјутра на Цетиње, да проучи и упозна се с нашим трговинским приликама.

Госп. Вотруба и Извозно Друштво воде главну бригу и старање о нашим дјечама, који су послати у Чешку на занате и трговину и др. корисне послове, а наше „Друштво за потпомагање заната и трговине у Црној Гори“, захваљујући заузимљивости г. Вотрубе, баш сад опрема и опет неколико дјечака у Чешку.

Школске година. Све наше средње и основне школе отпочеле су 1. овог мј. свој редовни рад.

Из Цетињског Радничког Друштва. У уторак, на Госпођин-дан 8. ов. мј., Дилетантско одјељење овога Друштва приређује у 8 сати у вече уз познате цијене у Зетском Дому *представу с два комада*: „Развод“, у једном чину од А. Енеса и „Лажу и Паралажу“, комедију у једном чину од Јована Стерије Поповића. Испред комада и између чинова и појава учествоваће друштвени *Тамбурашки збор* с новим одабраним програмом а под управом свог зборовође, г. Алексе Ивановића.

Друштвеној каси приложили су чланови Друштва *50 перпера мјесто вијенца* на одар свога друга и члана, пок. Јова Баровића, на чему Управа захваљује прилагачима, који истискују туђински обичај полагања трошних вијенца.

Вријеме. И ако се је ових пошљедњих дана вријеме било прилично изведрило и свак са задовољством одахнуо у нади, да ће се без велике штете проћи са овогodiшњом лјетином, ипак сунце неће никако да добро загрије, већ је вријеме непрестано мутно и на кишу спремно.

ТЕЛЕГРАМИ

Петроград, 31. августа. Дешеше са персијске границе јављају, да су персијске чете нападе руску војску код Ардебила на граници персијско-кавказској.

Венеција, 31 августа. Три Италијанца кренули су да својим баллоном да прелете преко Јадранског мора, али су се ушљед буре морали вратити.

Солун, 1. септ. Из званичног се извора јавља, да је Цавид-паша рашћерао Љумљане.

Цариград, 2. септ. Рифат-паша, министар иностраних дјела и генерал Назим-паша поћи ће идуће недјеље у Ливадију, да у име турске владе поздраве руског Цара.

Цариград, 3. септ. Листови тврде, да ће се руски Цар и Султан састати на царевом јакту у Босфору.

Цариград, 4. септ. Министарски Савјет вијећао је јуче о уговору о утврђењу границе са Црном Гором.

Фес, 5. септ. Роги, који се подигао као претендент мароканском султану, ухваћен је и мушкетан.

Цариград, 5. септ. Како грчки листови јављају, извијештен је екуменски патријархат, да ће руски Цар примити патријарха на свом броду „Штандарт“ приликом проласка кроз Босфор.

Списак странаца приспјелих на Цетиње
од 24. августа до 4. септембра 1909. год.

Гранд Хотел: Д-р Жураковски, лекар из Галиције; Мауро Тестони, трговац из Болоње; Е. Хоралек, чинов. из

Беча; К. Таут, фабрикант из Беча; Х. Грим, чин. из Беча; Д. С. Валтон, прив. из Енглеске; П. Карпелес, прокуриста из Беча; Ш. Платон, проф. из Марсеља; гроф Е. Силва-Тарука, из Беча; гроф К. Страховиц, из Беча; В. Матић, прив. из Беча; Т. Декер са породицом, адвокат из Белгије; д-р Т. Штерн с породицом, из Беча; Г. Фекете с породицом из Беча; Л. Саломон, ђак из Париза; д-р Ш. Саломон, адвокат из Париза; П. Фрич, инжењер из Прага; К. Сарторијус, чин. из Беча; А. Вајске, ђак из Фрајберга; А. Коте с госпођом, судија из Бреславе; Л. Вајнер, трговац из Беча; г-ђа Л. Гал, приватнијер из Беча; д-р А. Боп, адвокат из Дармштата; Л. Кулструнк, инжењер из Младе Болеславе; Б. Сајдел с госпођом, подузмиач из Медлинга; гроф М. де Асарта из Рима; А. Хаулман с госпођом из Манчестра; Ф. Хануш, прокуриста из Прага; А. Валкер с госпођом, трговац из Штутгарта; Др. В. Кучера, лекар из Прага; Г. В. Дикинсон с госпођом из Њујорка; Др. К. Хоста, адвокат из Чешке; Р. Полак, чиновник из Чешке; Н. Линд-Гап, савјетник из Беча; г-ђа Е. Рајс са сином из Беча; Др. Ј. Пелнарж са супругом, унив. доцент из Прага; Ј. В. Храски, проф. из Прага; Х. Хецер, нотар из Виртемберга; В. Шислинг, чиновник из Беча; Х. Кил, прив. из Елберфелда; Ј. Валтон, нар. посланик из Лондона; Ј. Фридлендер са супругом, хемичар из Беча; Др. Ј. Плуоски с госпођом, лекар из Берлина; Др. А. Арендт, лекар из Берлина; В. Роман, проф. из Берлина; г-ђа Кулмс, прив. из Њемачке; Др. Ф. Саморд, лекар из Прага; Др. Г. Милер, лекар из Прага; Др. В. Крлин, лекар из Прага; Др. Ј. Ржиха, лекар из Прага; Др. Ф. Реимон с госп., лекар из Париза; Др. Дено, лекар из Париза; Др. Олхаузен, лекар из Берлина; г-ђа Гронау, прив. из Берлина; М. Ружо с госпођом, адвокат из Париза; М. Боар, адвокат из Париза; Л. де Невил, инспектор из Париза; П. Тункел, прив. из Беча; Др. Витин, с госпођом, проф. из Дрездена; Е. М. Ронер, прив. из Лондона; Д. Тоано, с госпођом, фабрикант из Париза; Д. Лабе с госпођом, инжењер из Париза; Ж. Блондел, проф. из Париза; Др. Бергман с госпођом, лекар из Берлина; Др. Ј. Плеш, лекар из Берлина; Х. Балтазар, чиновник из Задра; Др. Ј. Ђерзон, фабрикант из Линца; К. Леман, чиновник из Граца; К. Барјас, фабрикант из Штутгарта; Х. Дифенбах, судија из Штутгарта; Др. Штраус, проф. из Берлина; Др. Брауер с г-ђом, проф. из Марбурга; А. Шадборн с г-ђом и сином, прив. из Лондона; А. Голдшмит, адвокат из Минхена; Ј. Томинац, чинов. из Будимпеште; Е. Рид, прив. из Лондона; Др. Ф. Церха, лекар из Младе Болеславе; М. Банковић, новинар из Биограда; Л. Фрајтаг, судија из Минхена; В. Штајнкопф, градоначелник из Елзаса; А. Јординг, грађ. савјетник из Њемачке; М. Чарнер, проф. из Берна; Р. Ланик, проф. из Берна; Др. Р. Кајзер, лекар из Хамбурга; П. Хибнер, пошт. савјетник из Беча; Р. Фишер, директор из Будимпеште; А. В. Лег, ђак из Оксфорда; Р. Елге, ђак из Оксфорда; К. Димиг с породицом, приватнијер из Минхена; И. Реј, новинар из Лондона; А. Бенике, члан земства из Харкова; А. Писингер, трговац из Прага; А. де лос Риос, адвокат из Мадрида; Е. Фогел, чиновник из Берлина; А. Целнер, директор из Минхена; Е. Хујдендорфер, директор из Беча; Др. Г. Пешл са супругом, лекар из Будимпеште; Л. Часар, прив. из Баје; Д. Радањи, прив. из Будимпеште; Х. Т. Лион, инжењер из Лондона; А. Сартори, прив. из Венеције; Д. С. Ђукић, проф. из Загреба; Д-р А. Петре, адвокат из Париза.

Хотел Рајнвајн: Д. Билановић, трговац из Босне; С. Пушић, трговац из Котора; П. Фалвис, трговац из Корчуле; Ј. Шницер, лекар из Беча; Р. Граб, чиновник из Беча; К. Шинлинг, чиновник из Беча; д-р К. Русички, лекар из Беча; д-р Рубиски, лекар из Прага; А. Кромич, трговац из Скадра; П. Вулетић, трговац из Котора; д-р Т. Франк, лекар из Беча; Л. Кламја, чиновник из Фиоренце; Н. Рота, студент из Скадра; Л. Миаченић, свештеник из Скадра; Ј. Белиакив, свештеник из Скадра; С. Димитријевић, инжењер из Биограда; А. Шуберт, чиновник из Беча; В. Ласман, учитељ из Прага; Р. Сљенау, учитељ из Котора; Д. Јулио, учитељ из Котора; А. Шкези, посједник из Котора; Л. Шкези, ученик из Котора; М. Вајгд, физичар из Еберфелда.

Званични огласи

СТЈЕЧАЈ

На основу члана 4. Правила о штампању уџбеника за народ. и средње школе Министарство Просвјете и Црквенијех Послова расписује стјечај за израду уџ-

беника народних школа у Црној Гори за ове предмете:

- 1.) Науку хришћанску за I и II разред уједно;
- 2.) Науку хришћанску за III разред;
- 3.) Науку хришћанску за IV разред;
- 4.) Буквар с читанчицом за I разред;
- 5.) Читанку за II разред;
- 6.) Читанку за III разред;
- 7.) Читанку за IV разред;
- 8.) Поуке о језику за III и IV разред;
- 9.) Рачуницу за III разред;
- 10.) Рачуницу за II разред;
- 11.) Рачуницу за IV разред;
- 12.) Српску историју за III разред;
- 13.) Српску историју за IV разред;
- 14.) Географију за IV разред;
- 15.) Геометријске облике за III разред;
- 16.) Геометријске облике за IV разред;

Писци морају обратити пажњу на ове захтјеве:

- 1.) да уџбеници буду написани јужнијем дијалектом и у духу савременијех педагошко-методских захтјева;
- 2.) да језик и цио начин обраде буде подесан за ученике народнијех школа;
- 3.) да потпуно одговарају наставном пламу и програму т. ј. да обим и количина грађе не буде ни већа ни мања, него што је то предвиђено наставнијем планом и програмом;
- 4.) да распоред грађе буде подесан за лакше примјењивање формалнијех ступњева;
- 5.) да Читанке буду израђене на основни принципа концентracије т. ј. да Читанке и својим обимом и својим садржајем буду додирне тачке, по могућству, свих осталијех наставнијех предмета.

Рок за израду уџбеника оставља се до првог септембра идуће године. — Списи ће се подносити у рукопису Министарству Просвјете и Црквенијех Послова, одакле ће се спровести на мишљење Просвјетном Савјету, који ће, између свих пријављенијех рукописа, предложити најбољи за откуп. Откупљени рукописи остају као стална својина Министарства Просвјете.

Министарство ће откупљивати рукописе по овој цијени:

- 1.) Науке хришћанске за I и II разред по цијени од 200 перпера;
- 2.) Науке хришћанске за III разред по цијени од 200 перпера;
- 3.) Науке хришћанске за IV разред по цијени од 300 перпера;
- 4.) Буквара с читанчицом за I разред по цијени од 800 перпера;
- 5.) Читанке за II разред по цијени од 300 перпера;
- 6.) Читанке за III разред по цијени од 400 перпера;
- 7.) Читанке за IV разред по цијени од 500 перпера;
- 8.) Поука о језику за III и IV разред уједно по цијени од 400 перпера;
- 9.) Рачунице за II разред по цијени од 200 перпера;
- 10.) Рачунице за III разред по цијени од 250 перпера;
- 11.) Рачунице за IV разред по цијени од 300 перпера;
- 12.) Српске историје за III разред по цијени од 300 перпера;
- 13.) Српске историје за IV разред по цијени од 450 перпера;
- 14.) Географије за IV разред по цијени од 400 перпера;
- 15.) Геометр. облика за III разред по цијени од 200 перпера;
- 16.) Геометр. облика за IV разред по цијени од 250 перпера.

П.Бр. 2594. Из канцеларије Министарства Просвјете и Црквенијех Послова 1. августа 1909. г. на Цетињу.

4,5

ОБЈАВА

На основу данашњег ријешења господина Министра Финансија и Грађевина број 1700, у неђељу, 20. септембра о. г. у 10 сати прије подне одржаће се у канцеларији управе царинарнице у Подгорици јавна лицитација за прегон — у току једне године — с Плавнице у Подгорицу око 1.000.000 кгр. и с Плавнице у Никшић око 1.500.000 килограма соли; прегон ће се повјерити понудиоцу најповољнијих услова.

Сваки лицитант дужан је поднијети каузију од 8.000 перпера за прегон Плавница—Подгорица, а за прегон Плавница

—Никшић 12.000 перпера у готову, или у непокретностима.

Подношња објашњења о лицитацији и условима могу се добити сваког радног дана у канцеларији управе подгоричке царинарнице или у министарству финансија и грађевина.

К броју 1700. Из канцеларије министарства финансија и грађевина, 26 августа 1909 године, Цетиње.

2,3

ОБЈАВА

Раде Цокин Влаховић, из Колашина јавио се посљедњи пут својој породици у мјесцу Децембру 1908 из Сјев. Америке. Моли се свако, ко би што знао о поменутом Раду, да изволи што прије извјестити ово Министарство.

№ 1683. Из канцеларије књ. министарства иностраних дјела, 26. августа 1909 г. на Цетињу.

2,3

ОГЛАС

Јагош Божов Павличић већ се двије године не јавља из Америке својој родбини у Ђелопавлићима, те се с тога сваки онај, који би о њему што знао, моли, да неодложно јави овом Министарству гдје се исти налази или гдје је посљедњи пут виђан.

№ 1658. Из канцеларије књ. министарства иностраних дјела, 21. августа 1909 на Цетињу.

2,3

ОБЈАВА

Јавља се управама свијех школа, да се у књижари Мих. А. Рајнвајна, С. Бркића и Комп. и у књижари Мартиновића и Иванишевића на Цетињу могу добити сви уџбеници и друге потребе за средње школе. У књижари Мартиновића и Иванишевића могу се добити још и уџбеници државног издања за основне школе.

Број 3068. Из канцеларије Књ. Цр. Министарства Просвјете и Цркв. Послова 5. септ. 1909. г. Цетиње.

1,1

Службени огласи

ОГЛАС

Јавна продаја непокретности Милутина Р. Миликовића из Петрограда, извршиће се 30. децембра 1909. године у 3 сата послје подне.

Види оглас у додатку 29. броја „Гласа Црногорца“ ове године.

К броју 863. ех 1908—102—1908.

Дрезга, 2. септембра 1909. год.

Капетански Суд
Р. 49. бр. 503 1,1 Кап. Машан Т. Вуковић

ОГЛАС

Сагласно ријешењу општинског суда од данас број доњи, а у смислу пресуде Књ. Великог суда од 4. октобра 1908 г. број 1246—IV—1905—150 износи се на јавну продају доље описана непокретност — кућа — Милоша Лепетића, из Цетиња, која је процијенена 25.062 перпера и 56 пара.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписатог суда.

За продају одређени су три рока и то: 5. октобра и 5. новембра 1909 и 5. марта 1910 год. у 3 сата послје подне.

На првом року непокретност се неће продати испод процијенене вриједности, на другом хоће и ниже, али не испод $\frac{2}{3}$ процијенене вриједности, а на трећем уступиће се понудиоцу највише цијене.

Сваки је лицитант дужан положити јемство 10% од процијенене вриједности.

Позивају се сви они, који имају на ову непокретност какво реално право, дужникови повјериоци, као и они, који имају право прече купње, да се пријаве суду прије почетка прве продаје.

Горе именована непокретност — кућа — налази се у вароши Цетињу, у Катунској улици, под број 110. Иста је двокатница, дугачка са зидовима мет. 17-78, а широка мет. 11-28, подређена добрим јеловим гредама, покривена дубовачким тиглама, на крову има громобран, листа од југа циментирана је, прво лице к западу циментирано је између камена. Ова кућа има 10 одјељења и то: 8 соба и један портик, које су израђене у најбољој задарској и дводјељској изради, и тезу у башти, која је израђена просто; за истом кућом постоји башта од квадр. мет. 261-36, са сваке стране ограђена зидом; у башти се налазе и два прохода.

Кућа с баштом граничи: од истока баштом бриг. Ива Ђуриновића и Риста Стаматорића, од југа баштом и кућом државном, од сјевера баштом и кућом Илије Зорића и од запада Катунском улицом.

Број 1634 VI—1908—252.

Цетиње, 27. августа 1909 год.

Општински Суд
за председника судија,
П. А. Пејановић

Р. 298 Бр. 488 1,1

Слиједи додатак

Народна Банка Књажевине Црне Горе у Бару

Која стоји под непосредним надзором Књажевске Владе, отпочела је свој редован рад 1. августа ов. год.

РАДИ ОВЕ ПОСЛОВЕ:

Прима новац на улог и плаћа 6⁰/₁₀₀ камате;
Ради по текућим рачунима;
Издаје новац на залоге;
Издаје новац на непокретна добра, за које наплаћује 8⁰/₁₀₀ и 12⁰/₁₀₀ провизије, чисти без икаквих трошкова.

Ради све банкарске послове.

УПРАВА

НАРОДНЕ БАНКЕ КЊАЖЕВИНЕ ЦРНЕ ГОРЕ

НАПОМЕНА. У 34. броју Гласа Црногорца погрешно је оштампано 12⁰/₁₀₀ провизије.

П. п. број 448 3,3

ОГЛАС

Према ријешењу Надзорног и Управног Одбора од 13. ов. мј. Народна Штедионица на Цетињу даје на знање, да је спустила каматну стопу по мјесечним зајмовима са 11¹/₂ % на 10⁰/₁₀₀ и 1 кр. трошкова, — почев од 1. августа текуће године.

Цетиње.
Р. 43 Бр. 412-6 5,5 Управа Нар. Штедионице.

НА ЗНАЊЕ!

Свијема, који су из Америке преко мене шили новца, писма и новине дома, нећу нијаче примати од 1. октобра 1909 год. Кога се тиче молим нека својима јави у Америку.

Број 580. Никшић, 23. августа 1909.
Обрен Никовић
Окр. капетан у пензији
Р. 44 Бр. 480 1,3

АНИНГЕР & К^о
ТРСТ
(Anniger & Co Trieste)
Via S. Nikolo 10
Велико складиште ловачких и ратних пушака. —
Оригиналних Gasser-ових револвера израђених код фабрике Leopold Gasser у Бечу, најновијих американских револвера и аутоматичних пиштоља, и сваке врсти. Нови илустровани ценовник, шаљемо на захтјев и бадава и франко.
П. п. Бр. 293 5—20

ОБЈАВА

По одобрењу г. Министра Просвјете општина Богетићка: рад и грађење нове школске зграде за школу Богетићку, држаће на дан 14. септембра ове године, јавну лицитацију — овим се позивају предузимачи грађевина, да на дан 14. септембра ове године у 9 сати прије подне, дођу на Богетиће на мјесто гдје ће се нова школа подићи ради лицитације. Нова школска зграда биће II-ге класе са двије учioniце и два стана учитељска. Подузимачи ближа обавјештења о раду виђеће на дан лицитације на лицу мјеста. Лицитацију ће држати школски одбор од 9 до 3 сата по подне.

Богетићи, 23. августа 1909.
Школски Одбор председник
Р. 103 Бр. 475 1,1 Гл. кмет Радосав Вукићевић.

БЛАГОДАРНОСТ

Особиту благодарност изјављујемо нашој браћи Црногорцима и Приморцима, који непожале од своје врло мучне зараде у далекој Америци приложити саборној цркви у Сотонићима лијепу суму новца, да се набави један полијелеј и два велика свијетњак, чија имена овдје доносмо:

по 10 долара: Васо Медиговић, Нико Ђукановић, Андрија Ђурановић, Јово Којичић, Перо Ђукановић, Васо Никитић, Јошко Дамјановић; по 5 долара: Филип Ђурановић, Станко Милановић, Машо Поповић, Филип Поповић, Јово Суђић, Вуко Вујачић, Марко Грабовица, Лазо Мијач, Јово Краљ, Перо Бајковић; по 3 долара: Илија Јовановић, Гомо Јововић, Пеко Вучинић; по 2 долара и 50 цм.: Лазар Вукотић, Саво Вукотић; по 2 долара: Видо Андрић, Михаило Поповић, Мио Милић, Бошко Стрковић, Вуковић С. Комп., Лазар Брајовић, Томо Медиговић, Лазо Медиговић; по 1 долар: Алекса Томовић, Мато Бендерачи, Спасоје Бендерачи, Иво Лазовић, Никола Васковић, Јово Франићевић, Мило Срзентић, Лука Медиговић, Милован Милатовић, Јагош Дурковић, Мићо Милатовић, Саво Ђукановић, Ђукан Ђукановић, Марко Милатовић, Живко Мијушковић, Радосав Стрковић, Милутин Перовић, Саво Жикић, Голуб Радановић, Спасоје Давидовић, Саво Медиговић, Марко Павловић, Јагош Вујовић, Крсто Дабовић, Мато Скледер.

Овдје наведеним приложницима остајемо вјечно благодарни и молимо Бога да им даде здравље и задовољни повратак у своју отаџбину.

Сотонићи, 1. септембра 1909.
Одбор
Р. 199 Бр. 489 1,1 саборне цркве Сотонићске

Сви учбеници за гимназију и основ. школе

добиају се у Књижари и Папирници С. Брић и Комп. Подгорица.
Р. 18 Бр. 485 1,3

Школске Одборе и Управе Основних Школа

чаг нам је упозорити, да у нашој радњи имамо и продајемо све канцеларијске и школске потребе;

као мапе, глобусе, троуглове, транспортере, креде, спужве, таблице, писанке, мастило разно, печатни восак, цртанке, рачуналке руске, калемари, пернице, звонца — и све остале канцеларијске потребе.

Тако исто и све учбенике, који нијесу издања Државне Штампарије, а употребљавају се у нашим школама.

Лајсмо израђивати: мухуре, штампбиље од кучука и месинга — уз најповољније цијене.

Послуга брза, експедиција тачна, цијене најповољније, јефтиније него игдје, материјал прве врсте.

Дођите и видите, купите и бићете задовољни, поручите и увјерићете се о солидности.

Књижара и Папирница
С. БРИЋ и КОМП.
Р. 107 Бр. 485 1,3 Подгорица.

БЛАГОДАРНОСТ

Одбор овдашње парохијане цркве примио је од г. свештеника Спасоја Копривице 25. јула, ов. год. круна 100 на дан четрдесетодневног парастоса никад непрежале му снахе Руже са овим ријечима „Примите овај мали поклон и употребите на што хоћете. — Само се сјетите имена моје Руже, а ја вјечно остајем благодаран преко вас госноде чланова овог Одбора свима мојим пријатељима, који су ме и данас тако пријатељски посјетили“.

Од стране своје и цијелог становништва ове црквене општине захваљујемо г. Копривици, и настојат ћемо задовољити га наруџбином овог поклона.

Вилуси, 13. августа 1909.
Р. 95. Број 491. 1,1 Црквени Одбор.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег никад непрежалеог

† ЈОВА БАРОВИЋА

који се 29. августа ове године послје једномјесечног боловања пресели у вјечност у пуној млађанској снази — у 35 год. свога живота за особиту дужност сматрамо овим изјавити благодарност свима овд. љекарима на њиховом врућем заузимању.

Хвала свештенству на одржатој опјелу. Особита хвала грађанству вароши Цетиња објерега пола, као и многобројним пријатељима и познаницима из Бајица, Доњег-краја и Бокова, који онако својски ожалише и до вјечне куће допратише милог нам покојника.

Незаборављена хвала покојниковим друговима, који на мртвачки олар вијенац положише.

Срдечно захваљујемо Пјевачко-Радничком Друштву, које сузјелова при спроводу.

Захваљујемо свима, који нам телеграфски или писмено изјавише своје саучешће.

Још једанпут свима и свакоме хвала.

Ожалошћени: мајка **Јане**, супруга **Босилка**, кћер **Ксенија**, брат **Мићо**, сестре: **Савета** и **Стеве**, снаха **Маце**, синовица **Јелена** и синовац **Ђоко**.
Р. 135 Бр. 500 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти наше драге

† ДАНИЦЕ

која се посље петнаестодневног тешког боловања пресели — у првој години свога живота у вјечност, сматрамо за дужност овим путем изјавити доживотну благодарност свима нашим пријатељима и познаницима, који на глас смрти наше драге покојнице похиташе, да нам изјаве своје саучешће. Захваљамо овд. љекарима на труду и заузимању, да нам драгу болесницу отргну из чељусту немилосрдне смрти, нарочито доживотна благодарност и признање г. Др Сужњевићу.

Захваљамо поштованом грађанству на многобројном учешћу при спроводу до вјечној рој стана, и најзад.

Свима и свакоме ко нам ма којим начином изјави саучешће у нашој жалости, нека је доживотна захвала и благодарност.

На Цетињу, 30 августа 1909 год.

Ожалошћени родитељи: **Блажо** и **Анђа Маркуш** са осталом родбином.
Р. 120 Бр. 499 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег нигда непрежалеог сина, односно брата и братанића

† НАСТАДИНА

који се, послје кратког и тешког боловања у најљепшем цвијету свога живота, у 32. години, пресели у вјечност 20. августа 1909 године, те нама позлиједи још незарасле срчане ране за нашим нигда непрежалењим Милошем.

Сматрамо за своју највећу дужност овим путем изјавити нашу доживотну благодарност Њиховим Височанствима Књазу Мирку и Књагини Нагалији, који благоизволише изјавити телеграфским путем своја саучешћа, и тијем нама у многоме пружише утјеху.

Вјечита хвала нашим пријатељима, кумовима и познаницима, који у великом броју изјавише своја телеграфска и писмена саучешћа, те нама у толико са тиме тугу ублажише.

Нека је хвала Серкиз Ефендији, овдашњем консулу турском, који изјави лично своје саучешће и својим присуством увелича спровод.

Хвала љекарима. г. г. Перезићу, Радловићу и Реџићу, који својим љекарским знањем полагаше труд да покојника отргну из смртних чељусту.

Хвала мјесним свештеницима, који над покојником ошјело извршише.

Нека је доживотна хвала грађанима вароши Подгорице, све три исповиједи — обојега пола — који онако својски покојника ожалише и у великој маси до вјечне куће допратише.

Неизмјерна хвала Пиперима, Служанима, Љешкопољцима, Зећанима, Горњо-Зећанима, Братоножићима и Затреничанима, који увеликоме броју на челу својих старешина дођоше, покојника оплакаше и тијем нама у неколику тугу олакшаше.

Хвала Диношњанима прекограничарима, који у великом броју дођоше и покојника својски ожалише.

Хвала пјевачком друштву „Бранко“, а такођер хвала учитељима и ђацима основне школе Подгоричке, који својим присуством спровод увеличаше.

Хвала г. Андрији Мрчаници, писару обласне управе, који се са покојником онако дирљивим говором опрости.

Хвала браћи Кучима, који у великом броју на глас смрти његовој похиташе, те нашег покојника онако искрено и братски оплакаше и до вјечне куће допратише.

Још један пут нека је свакоме и свима наша доживотна хвала, који нама ма којим путем изјавише своја саучешћа, те нама у толико са тиме тугу ублажише.

Подгорица, 27. августа 1909 г.

О ж а л о ш ћ е н и: отац бригадир **Велиша**, мајка **Стаке**, браћа: **Ђуро** и **Блаже**, сестре: **Милка** и **Анђелија**, стриц: **командир Ђоко** и **Вуко** — **Лазовићи** — са осталом родбином.
Р. 323 Бр. 487 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег нигда незаборављеног оца, односно брата

† Митра Ђиканова Јанковића

који се послје кратког боловања пресели у вјечност — у својој 74-ој години — 23. ов. мј. а сјутри дан предат матери земљи уз многобројно учешће народа, сматрамо за свету дужност овим путем изјавити доживотну благодарност нашим пријатељима: Цетињанима, Мартинићима, Доњокрајцима и Зачиранима, који у великом броју дођоше и покојника по народном обичају ожалише.

Особита хвала нашој браћи Цекињанима, који се на глас смрти покојникове са сваког краја у великом броју слеглоше и покојнику пошљедњу почаст одадоше.

Такође вјечита хвала свештеницима Стеву Стијеповићу и Станку Вукмировићу, који над покојником ошјело извршише, као и г. Јовану Ст. Јовићевићу, који се у име присутних на гробу опрости дирљивим говором, који је у кратко изнио све јуначке врлине покојникове од Граховске битке до свршетка потоњег рата.

Свима онима, који нам писмено, телеграфски или ма којим путем изјавише саучешће, остајемо вјечно благодарни.

Јанковићи, 30. августа 1909. год.

Ожалошћени: синови: **Стево**, **Петар**, **Саво** — брат **Шако** са осталом родбином.
Р. 165. Број 498. 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Провиђењу је угодно било, да нам из нашег родитељског и братског срца истргне млађански цвијет, будућу нашу наду, и да угаси млађани живот нашег непрежалеог сина, брата и рођака

† ГАВРА П. МИТРОВИЋА

— ученика IV. разреда гимназије —

који се послје тешког боловања 17. августа у најљепшем цвијету своје младости — 19. години живота — пресели у вјечност.

Сматрамо за свету своју дужност и особиту част и овим путем изјавити одану благодарност Њ. Кр. В. Престолонашљеднику Књазу Данилу, Њ. В. Књазу Мирку, Њ. В. Књагини Наталији, Њ. В. Књазу Петру на Њиховијем брзојавнијем саучешћима, чим су нам у многоме нашу велику жалост ублажили.

Доживотна хвала г. г. бригадирима: Сердару Јанку Вукотићу, Велиши Лазовићу, Блажу Бошковићу и Иву Ђуровићу; директору гимназије Буквићу и проф. Ђрбици; Соколу Ивезићу; командирима: Поповићу и Лазовићу; управнику лука Ђурашковићу; свештенику Вујовићу; судији Радовићу; капетанима: Петру Вујовићу, Ивановићу и Вујовићу; учитељима: Лопичићу и Ђуришићу; Луки Ђуровићу, потпоручницима: Мијушковићу, Драшковићу и Стојановићу; официрима: Ђурашковићу и Туковићу; телеграфистима: Шоћу, Вујановићу; апотекару Лалићу и свима другим пријатељима, познаницима и покојниковијем друговима, који нам брзојавно или писмено саучешће изјавише.

Неизмјерена хвала господи љекарима: Матановићу, Пери, Тепексу-Талијанцу, Ђорђевићу из Биограда на њиховом труду око покојника; г. свештенику Вујановићу, који опјело изврши и покојника сахрани, господи римокат. свештеницима: Падру Јоану ди Салве и дон Марку Антићу, који спроводу присуствоваше; г. учитељу Стојовићу, који с ђацима спровод увелича и с покојником опрости дирљивим говором; Раду Мијовићу за полагање вијенца.

Срдачна хвала консулу Пламенцу, Ибраим-бегу Соколовићу, бригад. Ђурашковићу, председнику Срзентићу; капетанима: Ђурашковићу и Јакчевићу, посланику Ресулбеговићу, управнику поште Костићу, поручницима: Стругару и Ресулбеговићу; официрима: Ђаконовићу, Илићковићу, Вукосавовићу, Мујалу и Ресулбеговићу; барјактарима: Стругару, Чејовићу, Пејовићу и парнику Минићу; цијелом грађанству вароши Улциња и околине, који онако својски покојника ожалише и до вјечне куће испратише.

И још једном најискреније благодаримо свима оним, који нам ма на који начин у овој нашој превеликој жалости изјавише саучешће и тијем нашу жалост у многоме олакшаше.

Улцињ, 27. августа 1909. год.

Ожалошћени: мајка **Новка**, браћа: **Велиша**, **Војин**, потпоручик **Зарија**, братучед **Мило** са осталом родбином.
Р. 335. Број 493. 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом тешког удара, који нас је задесио смрћу нашег нигда незаборављеног сина, односно брата, Ђевера, синоца и рођака

† НИКОЛЕ ВУЧКОВИЋА,

сепр. општине Улцињске

кога нам ненадна болијест оте у цвијету живота, изречено нам је од многих страна писмено и усмено саучешће у преголемој тузи, која нас је све у црно завела.

Сматрамо за свету дужност, да изјавимо своју неизмјерну захвалност Његовом Краљевском Височанству Књазу Господару, који нам је топлим ријечима саучешћа ублажио претешки губитак.

Неизмјерну захвалност изражујемо Узвишеној Браћи Њиховим Височанствима Књаку Мирку и Књазу Петру на исказаном нам срдачном сажалењу и утјеси;

и Његовом Високопреосвештенству Митрополиту Митрофану на благим ријечима очинске утјехе.

Вјечну захвалност дугујемо грађанству вароши Улциња свијех вјероисповјести, као и многобројним познаницима и пријатељима из пријестонице и унутрашњости, који за преминулим пожалише и тугу нам олакшаше.

Хвала им од свег срца!

У име цијеле породице ожалошћени: поп **Ђуро Вучковић**, отац и проф. **П. Вучковић** брат.

Р. 150 Бр. 000 1,1

